

वानरः कुलशैलाभः प्रसह्यायुधशीकरं । रक्षसा
शान् यशस्काम्यंस्तमस्कल्पानदुद्रुवत् ॥ ५६ ॥

वानेत्यादि । वानरः कुलशैलाभः संग्रामे स्थिरत्वात् आयुधं ज०म०
शीकरमिव नैरन्तर्येण पतनात् प्रसह्याभिभूय कुःपैः कःपैः
चेति जिह्वामूलीयोपधानीयौ रक्षसाशान् कुक्षितराक्षसान्
पाशेषांश्च स्वार्थिका अपि प्रकृतितोलिङ्गवचनान्यतिवर्तन्ते यश
स्काम्यन् आत्मनो यशद्वन्द्वं अत्र तकारे परतो नञ्क्व्यप्रशानिति
नृत्वं विसर्जनीयसकारौ च पूर्वस्यानुनासिकः तमस्कल्पान् ईष
दसमाप्ततमसः कुःपैरपवादः सोपदादाविति सकारः तत्र
पाशकल्पकाम्येष्ट्विति परिगणनं अदुद्रुवत् ढौकते स्म णिशीत्या
दिना चङ् ॥ ५६ ॥

वानरद्वयादि । वानरः कुलपर्वततुल्यः क्लेशरहितत्वात् भ०
आयुधं शीकरमिव नैरन्तर्येण पतनात् प्रसह्य सोढ्वा रक्षसा
शान् कुक्षितरक्षांसि अदुद्रुवत् ढौकते स्म द्रावितवानित्यर्थः दुग्
तौ टौ त्रिशिशुद्रुकमदति अङ् कीदृशः यशस्काम्यन् आत्मनो
यशद्वन्द्वं अति लेःकाम्यक्स्वेच्छायामिति काम्यक् ततः शब्दः
कीदृशान् तमस्कल्पान् अन्धकारतुल्यान् त्यादेशोनेदति कल्पः
कुक्षितानि रक्षांसि रक्षसाशाः पाशःकुत्सायामिति पाशः पुंस्त्व
मभिधानात् राजानमिच्छति राजीयतीत्यादिषु नोलुप्फेधावि
त्यनेनैवेष्ट्विद्धौ नलोपार्थं नलोपक्यङेदति कृतं ज्ञापयति लुप्तवि
भक्तिकस्य विरामाश्रितकार्यस्यानित्यमिति तेन रक्षसाशादिषु